

		СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»	
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Освітньо-професійна програма	«Публічне управління та адміністрування»	
Освітній рівень	другий (магістерський)	
Форма навчання	денна	
Кафедра	державного управління і місцевого самоврядування	
Викладачі	Липовська Наталія Анатоліївна, д. держ. упр., професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування	
Профайли викладачів	http://www.dridu.dp.ua/institut/kafedra/dums.htm (сторінки у презентації кафедри)	
Контактний тел.	056 794-58-27/30, к. 314	
E-mail:	n.lipovska@dridu.dp.ua	
Сторінка у Google class	https://classroom.google.com/	
Консультації	Очні консультації: 2 години, із розкладом можна ознайомитися на кафедрі (к. 314) Он лайн- консультації: https://classroom.google.com/	

АНОТАЦІЯ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» є психологічні особливості управлінської діяльності. Під час вивчення цієї дисципліни Ви ознайомитеся з теоретичними підходами, експериментальними та прикладними дослідженнями в галузі психології управління; оволодієте методами психодіагностики в роботі з персоналом організації; ознайомитеся з основними психологічними закономірностями управлінської діяльності, лідерства та керівництва; опануєте методами саморегуляції та технологіями формування організаційної культури; оволодієте навичками постановки і вирішення дослідницьких завдань в галузі психології управління, знаннями, які відображають зміст і структуру управління; усвідомите роль та значущість психологічних компонентів; набудете умінь і навичок ефективного вирішення психолого-управлінських проблем.

Дисципліна	вибіркова
Кількість кредитів / Кількість змістових модулів	4 / 1
Рік підготовки / Семестр	1-й / 2-й
Загальна кількість годин	120
Лекції / Практичні / Самостійної робота, годин	16 / 16 / 88
Індивідуальне завдання, годин	12
Вид контролю	Диференційований залік

1. Мета навчальної дисципліни

Сформувати здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі психології управління, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог: ЗК 1, 2, 4, 5, 7; СК 1, 5, 9, 11.

2. Очікувані результати навчання та оцінювання їх досягнення

Результат навчання за дисципліною	Оцінювання результату
1. Продемонструвати <i>розуміння</i> теоретичних та методологічних основ психології управління, тенденцій її розвитку у публічному секторі, та ролі у забезпеченні належного рівня управлінської діяльності	Тестування під час підсумкового контролю
2. Продемонструвати <i>знання</i> характерних особливостей керівництва та лідерства у сфері публічного управління та <i>розуміння</i> основ управління людськими ресурсами	Тестування під час підсумкового контролю
3. Продемонструвати <i>розуміння</i> психологічних особливостей керівників та підлеглих, вміння формувати соціально-психологічний клімат у колективі, вміння <i>аналізувати</i> проблемну ситуацію, здійснювати <i>аналіз</i> альтернатив і <i>розробляти</i> алгоритм вирішення конфліктної ситуації	Тестування у режимі самооцінювання. Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного завдання 1
4. Усвідомити підходи до <i>оцінювання</i> психологічного стану колективу	Тестування у режимі самооцінювання. Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного завдання 2
5. Продемонструвати <i>розуміння</i> сутності формування позитивного мотиваційного клімату, здатність практично <i>застосовувати</i> методи та інструменти управління мотивацією персоналу	Тестування у режимі самооцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного завдання 3

3. Зміст дисципліни

Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань.

Предмет, цілі та задачі дисципліни «Психологія управління». Розвиток психології та еволюція підходів щодо її об'єкту пізнання. Предмет та об'єкт сучасної психології. Диференціація психологічних знань: фундаментальні та спеціальні галузі психології. Характеристика суміжних спеціальних галузей психології: економічної, інженерної, соціальної психології та психології праці.

Психологія управління: самобутність об'єкту та предмету пізнання. Психологічні аспекти організованої діяльності людей. Роль та місце практичної психології в управлінні організованою діяльністю людей.

Тема 2. Психологічні закономірності управління.

Зміст, ознаки, форми, функції та принципи управлінського процесу. Прості та складні системи управління. Управлінські відносини, як категорія психологічної науки. Психологічний

контекст діяльності керівника, її складові.

Принципи та психологічні закономірності управлінських відносин. Сутність і характеристика фундаментальних законів психології управління: закон невизначеності відгуку, закон неадекватності відображення людини людиною, закон неадекватності самооцінки, закон розщеплення змісту управлінської інформації, закон самозбереження, закон компенсації. Передумови, прояви та наслідки психологічних закономірностей управлінської діяльності в організаційному та психологічному аспектах. Характеристика законів Паркінсона, принципів Пітера та законів Мерфі.

Тема 3. Психологічні аспекти управління трудовим колективом.

Соціально-психологічне поняття спільності і групи. Сутність та класифікація груп. Взаємовідносини людей у групах. Групова диференціація. Психологічні передумови групової динаміки. Колектив та його ознаки. Трудовий колектив: принципи та закономірності формування. Особистість в трудовому колективі. Психологічні аспекти колективної діяльності людей в умовах управлінських відносин. Положення члена колективу в системі особистих взаємовідносин. Статус, соціальні ролі, групові норми та цінності. Психологічна сумісність. Психологія міжособистісних взаємовідносин у трудовому колективі. Психологія управлінських впливів. Сутність та характеристика соціально-психологічних методів управління трудовим колективом. Критерії стабільності трудового колективу. Передумови виникнення деструктивних тенденцій в трудовому колективі та їх попередження. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі.

Тема 4. Особистість як суб'єкт управління.

Проблема особистості як центральна проблема психології. Аспекти детермінації особистості в структурі психологічних знань. Характеристика періодів дослідження особистості як категорії психології: філософсько-літературний, клінічний та експериментальний. Становлення та характеристика окремих теорій особистості. Особистість як продукт історичного розвитку. Позиція та вчинок як головні ознаки особистості. Структура особистості.

Особистість керівника. Саморозвиток особистості керівника в напрямку соціальної адекватності. Особистість керівника та стиль управління. Вольові властивості особистості, їх роль в процесі реалізації функцій управління. Характеристика особистісних та функціональних якостей керівника. Психологічний портрет керівника.

Тема 5. Організаційна поведінка (4 год.).

Поняття поведінки та її види. Трудова поведінка. Ставлення до праці як характеристика трудової поведінки. Суб'єктивна й об'єктивна оцінка відношення людини до праці. Психофізіологічні регулятори трудової поведінки. Соціально-психологічний тип організації та його вплив на формування окремих поведінкових характеристик. Фази організаційного онтогенезу та їх зв'язок з окремими типами поведінки.

Характеристика позитивних та негативних поведінкових компонент. Продуктивна ділова взаємодія як оцінка домінування раціональних поведінкових компонент. Суть та наслідки деструктивного протистояння. Поняття характерологічної, деструктивної, девіантної, делінквентної поведінки. Сутність та наслідки психологічного саботажу. Упередження та подолання саботажних тенденцій в організації.

Тема 6. Психологія ділового спілкування.

Спілкування в організації. Психологія спілкування. Структура та засоби спілкування. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, інтерактивна перцептивна. Стилі спілкування. Склад та специфічні ефекти міжособистісного сприйняття. Невербальне спілкування та його кінестичні особливості. Проксемічні особливості невербального спілкування в управлінні.

Ділове спілкування. Структура та психологічні прийоми ділового спілкування. Ділова бесіда як основна форма ділового спілкування. Принципи конструктивної дискусії та полеміки. Психологічні прийоми впливу на партнера. Психологічні аспекти переговорного процесу. Техніка

та тактика аргументації. Психологічні особливості публічного виступу. Імідж ділової людини як елемент невербального спілкування.

Тема 7. Психогігієна в управлінні.

Ризик психічного перевантаження в управлінській діяльності, його причини та наслідки. Психологічні аспекти та проблеми управління в екстремальних ситуаціях. Поняття стресу. Причини стресу. Фактори стресу: організаційні та особистісні. Стресове навантаження.

Засоби психологічного захисту та регуляція поведінки людини в організації. Основні методи психогігієни керівника. Способи боротьби зі стресом. Методи профілактики стресу. Релаксація. Принципи релаксації: переключення та компенсація.

Психологічна служба організації, її функції та завдання. Інтегральна структура психологічної служби організації.

4. Передумови вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є такі обов'язкові дисципліни: «Публічна комунікація та ділова мова»; «Публічна служба».

5. Політики курсу

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають дотримуватися Кодексу академічної доброчесності, графіку відвідування занять та термінів виконання робіт поточного та підсумкового контролю.

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин / макс. балів / % від підсумкової оцінки
Тема 3. Психологічні аспекти управління трудовим колективом. З метою ознайомлення з тестовою методикою та її подальшого застосування в майбутній управлінській діяльності проводиться розв'язок студентами ситуаційних вправ щодо визначення ролі працівника в команді.	4 (5%)
Тема 4. Особистість як суб'єкт управління. З метою ознайомлення з тестовою методикою та її подальшого використання у майбутній управлінській діяльності проводиться тестування студентів за методикою оцінки стилю управління.	4 (10%)
Тема 5. Організаційна поведінка. Провести порівняльний аналіз змістовних та процесійних теорій мотивації за наступними ознаками: зміст теорії (коротко), основні поняття та принципи теорії, загальні риси, відмінності. Результати аналізу оформіть в таблицю. Яким чином дані теорії можна використати на практиці? Які способи впливу на поведінку працівника вони передбачають?	2 (5%)
Тема 6. Психологія ділового спілкування. З метою ознайомлення з тестовою методикою та її подальшого застосування в майбутній управлінській діяльності проводиться тестування студентів (виявлення комунікативних та організаторських здібностей).	4 (10%)

7. Теми семінарських занять

Назва теми / вимоги щодо оцінювання	Кількість годин/ макс. балів / % від підсумкової оцінки
Презентація результатів командної роботи щодо розробки концепції проекту мотиваційної системи організації Здійснюється оцінювання як безпосередньо викладачем, так і колегіально (командами): викладач – макс. 80 балів; peer-assessment – макс. 20 балів.	2 / 100 (40 %)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проблема психічного у вітчизняній та зарубіжній психології	2
2	Суб'єктивний та об'єктивний аспект психічного	6
3	Сучасні погляди на менеджмент	2
4	Творчість та рутинність в управлінській праці	2
5	Характеристика законів Мерфі	2
6	Формування та розвиток волевих якостей керівника	4
7	Особистість керівника та стиль управління	6
8	Саморозвиток особистості керівника у напрямку соціальної адекватності	6
9	Особливості функціонування та розвитку формальних і неформальних груп	6
10	Психологічна згуртованість як ознака колективу	4
11	Поняття команди та принципи її формування	4
12	Сутність і наслідки психологічного саботажу	4
13	Заходи щодо подолання та упередження психологічного саботажу	4

	в організації	
14	Імідж ділової людини як елемент невербального спілкування	6
15	Психологічні прийоми впливу на партнера в процесі ділового спілкування	6
16	Психологічні особливості візуального контакту	6
17	Психологічний аналіз управлінської діяльності	6
18	Оцінка точності та валідності результатів соціально-психологічного дослідження	2
19	Емоційно-психологічна стійкість керівника	4
20	Релаксація. Принципи релаксації: переключення та компенсація	6
	Разом	88

9. Індивідуальне завдання

Тема	Завдання	Критерії оцінювання
Розробка концепції проекту мотиваційної системи організації	На прикладі окремої організації, пов'язаної з вашим життям та / або професійною діяльністю, або на прикладі окремої галузі (сфери діяльності), в якій ви працюєте розробити концепцію проекту мотиваційної системи організації	– викладач – макс. 80 балів (коректність розроблення складових стратегії (50), оригінальність (5), якість презентації (5) та відповідей на запитання (20); – peer-assessment – макс 20 (якість презентації (10) та відповідей на запитання (10)).

10. Методи контролю та розподіл балів, які отримують здобувачі вищої світи

Підсумкова оцінка з дисципліни «Психологія управління» складається з отриманого відсотку балів за результатами поточного контролю та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється за результатами участі в дискусіях та обговореннях проблемного навчального матеріалу та за результатами презентації командної роботи, включаючи індивідуальне завдання кожного члена команди, з розробки концепції мотиваційної системи організації, а саме:

- 30 % балів – за активність у опануванні навчального матеріалу та присутність не менш ніж 80 % навчальних занять;
- 40 % балів – за результати презентації та захисту командної роботи з розробки концепції проекту мотиваційної системи організації.

Підсумковий контроль 30 % балів – диференційований залік (комп'ютерне тестування).

Шкала оцінювання

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

11. Методичне забезпечення

(бібліотека, е-банк навчально-методичних видань)

1. Психологія управління : навч. посіб. / Н.А. Липовська, І.В. Письменний. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 228 с.

12. Базова література

(бібліотека та е-банк навчально-методичних видань)

1. Богоявленська Ю.В. Психологія управління з основами соціоінтеграції (у парадигмі праксеології та синергетики) [Текст]: Монографія / Ю.В. Богоявленська, Т.П. Грабар, Є.І. Ходаківський. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 700 с. (абонемент і ч/з)

2. Богоявленська Ю.В. Психологія управління [Текст]: Навч. посібник / Ю.В. Богоявленська, Т.П. Грабар, Є.І. Ходаківський. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2011. – 664 с. (абонемент і ч/з)

3. Бороздина Г.В. Психологія делового общенія [Текст]: Учебное пособие / Г.В. Бороздина. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 244 с. (абонемент)

4. Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі [Текст]: Навч. посібник / О.В. Данчева, Ю.М. Швалб. – Київ: Лібра, 1998. – 270 с. (абонемент і ч/з)

5. Дубравська Д.М. Основи психології [Текст]: Навчальний посібник / Д.М. Дубравська. – Львів: Світ, 2001. – 280 с. (абонемент і ч/з)

6. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки [Текст]: Навчальний посібник / В.С. Лозниця. – К.: КНЕУ, 2001. – 288 с. (абонемент і ч/з)

7. Лозниця В.С. Психологія менеджменту [Текст]: Навч. посібник / В.С. Лозниця. – К.: КНЕУ, 2000. (абонемент)

8. Мельник Л.П. Психологія управління [Текст]: Курс лекцій / Л.П. Мельник. – К: МАУП, 1999.– 176 с. (абонемент і ч/з)

9. Мельничук Д.П. Психологія управління [Текст]: Конспект лекцій для студентів денної і заочної форм навчання спеціальностей 050109 «Управління персоналом та економіка праці», 050201 «Менеджмент організацій» / Д.П. Мельничук. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 72 с. (абонемент)

і ч/з)

10. М'ясоїд П.А. Загальна психологія [Текст]: Навч. посіб. / П.А. М'ясоїд. – 2-ге вид., допов. – К.: Вища шк., 2001. – 487 с. (абонемент і ч/з)
11. Немов Р.С. Психология [Текст]: Учеб.пособие для учащихся пед. уч-щ., студентов пед. ин-тов и работников системы подготовки, повышения квалификации и переподготовки пед. кадров / Р.С. Немов. – М.: Просвещение, 1998. – 301 с. (ч/з і в 3 томах)
12. Опалев А.В. Умение обращаться с людьми... Этикет делового человека [Текст]: Учебн. пособие / А.В. Опалев. – М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1996. – 318 с. (абонемент)
13. Орбан-Лембрик Л.Є. Психологія управління: [Текст]: Посібник / Л.Є. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с. (абонемент і ч/з)
14. Организационное управление: учеб. пособие для вузов / Н.И. Архипова, В.В. Кульба, С.А. Косяченко и др.; под ред. Н.И. Архиповой. – М.: «Издательство ПРИОР», 1998. – 448 с. (абонемент)
15. Основы психологии [Текст]: Підручник / За заг. Ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – 4-е вид., стереотип. – К.: Либідь, 1999. – 632 с. (абонемент)
16. Палеха Ю.І. Культура управління та підприємництва [Текст]: Навчально-методичний посібник / Ю.І. Палеха, В.О. Кудін. – К.: МАУП, 1998. – 96 с. (абонемент і ч/з)
17. Панкратов В.Н. Искусство управлять людьми [Текст]: Практические рекомендации / В.Н. Панкратов. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 1999. – 144 с. (абонемент)
18. Поведение руководителя [Текст]: Практ. пособие / Авт.-сост. Л.С.Вечер. – Минск: «Новое знание», 2000. – 208 с. (абонемент)
19. Спивак В.А. Организационное поведение и управление персоналом [Текст]: Учебн. пособие / В.А. Спивак. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 416 с. (абонемент)
20. Хаккер В. Психология труда и инженерная психология: психологическая структура и регуляция различных видов деятельности [Текст] / В. Хакер; Пер. с нем. – М.: «Машиностроение», 1985.– 376 с. (абонемент)
21. Хант Дж. Управление людьми в компаниях: руководство для менеджера [Текст] / Дж. Хант; Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 1999. – 366 с. (абонемент)
22. Ходаківський Є.І. Економіка та менеджмент праці (праксеологічний аспект) [Текст]: Навчальний посібник / Є.І. Ходаківський, Ю.В. Богоявленська. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 378 с. (абонемент і ч/з)

Допоміжна

1. Лукашевич Н.П. и др. Психология труда [Текст]: учеб.-метод. пособие / Под ред. Н.П. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 104 с.
2. Модели и методы управления персоналом [Текст]: Российско-британское пособие / Под ред. Е.Б. Моргунова. – ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2001. – 464 с.
3. Общая психология. [Текст] / Под ред. Б.В. Богословского и др. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: «Просвещение», 1973. – 351 с.
4. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений [Текст]: Учеб.пособие / Н.Н. Обозов. – 5-е изд., стереотип. – К.: МАУП, 1999. –152 с.
5. Потеряхин А.Л. Психология управления. Основы межличностного общения [Текст]: Учебн. пособие / А.Л. Потеряхин. – К.: ВИРА-Р, 1999. – 384 с.
6. Психология управления [Текст]: Кус лекций / Л.К. Аверченко, Г.М. Залесов, Р.И. Мокшанцев, В.М. Николаенко; Отв. ред. М.В. Удальцова. – Новосибирск: Изд-во НГАЭиУ; М.: ИНФРА-М, 1997. – 150 с.
7. Розанова ВА. Психология управления [Текст]: (Учебно-практическое пособие. Часть I и II). – М.: ЗАО «Бизнес-Школа «Интел-Синтез», 1997. – 176 с.
8. Щокін Г.В. Як ефективно управляти людьми: психологія кадрового менеджменту [Текст]: Наук.-практ. посібник / Г.В. Щокін. – К.: МАУП, 1999. – 400 с.

13. Інформаційні ресурси

Інформаційне забезпечення дисципліни включає в себе:

- літературні джерела з тем, що передбачені навчальною та робочою програмами;
- методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни;
- офіційні сайти інформаційних агенцій в Інтернеті.